

58 מוקצה בדבר שהוקצה רק למצותו על אף שלא הוקצה לאיסורו,
59 והתניא - והרי שנינו בברייתא (סוכה י), סיפיקה לסוכת החג
60 כהלתה, ועיברה בקרמים - בבגדי צבעונים מעשה אורג, ובסרינין
61 המצויירין, ותלה בה אגוזין, אפרסקין, שקדים ורמונין, ואפרכלי
62 של ענבים, ועמרות של שכולין, ויינות ושמינים וסלתות, אסור
63 להסתפקן - ליהנותן מןן עד מוצאי יום טוב האחרון, ואם התנה
64 עליהן מערב החג שדעתו להסתפק מהן בחג, הכל לפי תנאו. והנה
65 דברים אלו אמנם מוקצה מחמת מצוה יש בהם, כיון שנתלו לצורך
66 מצות נוי הסוכה, אך מוקצה מחמת איסור אין בהם, שהרי בחולו של
67 מועד אין איסור להסירם מן הסוכה, שכן אף לטתור את הסוכה
68 לגמרי הותר בחולו של מועד, ואם רבי שמעון אינו אוסר אלא בדבר
69 שהוקצה הן לאיסור והן למצוה כנר, היה עליו להתירם מיד בהגיע
70 חול המועד שהסתיימה ההקצאה לאיסור.
71 הגמרא מוכיחה שרבי שמעון הוא זה ששנה את הברייתא. מבררת
72 הגמרא: ומנין לנו דהברייתא שיטת רבי שמעון היא שאנו
73 מבקשים להקשות ממנה על רבי יוחנן שביאר את דעת רבי שמעון.
74 מבאר הגמרא: דתני - ששנה רב הניא בר יוסף קמיה - לפניו
75 דרבי יוחנן, אין נזמלין עצים מן הסוכה העשויה לצל ביום טוב
76 של פסח שבועות או סוכות, ואפילו אם הסוכה נפלה מאליה, שאין
77 בנפילתם משום סתירת אהל, אלא מן הסוכה לה - מן חבילות
78 העצים שאינם מגוף אהל הסוכה, אלא סמוכים (ונשנים)
79 דופנותיה בלבד, זו דעת תנא קמא. ורבי שמעון מתיר ליטול אף
80 מעצי גוף הסוכה אם נפלה, לפי שסובר שאין איסור לטלטל מוקצה.
81 ושיון תנא קמא ורבי שמעון, ואינם חולקים בסופת החג - (סוכות)
82 כהג, שהיא אסורה כל שבעת ימי החג משום מוקצה, ואפילו אם
83 נפלה, לפי שסוכת החג הוקצתה למצות ישיבת סוכה הנהוגת כל
84 שבעת ימי החג, ואם התנה עליה, הכל לפי תנאו. וממה ששנינו
85 בברייתא שרבי שמעון מודה בסוכה של חג הסוכות שאסור ליטול
86 מעציה אפילו נפלה, מוכח, שרבי שמעון אוסר בדבר שהוקצה
87 למצותו אפילו שהוא לא הוקצה גם לאיסורו, ומדוע אמר רבי יוחנן
88 שרבי שמעון אוסר רק שמן שבגר שהוקצה הן מחמת איסור והן
89 מחמת מצוה.
90 הגמרא חוזרת בה ממה שאמרה שלרבי שמעון אין איסור מוקצה,
91 אלא בדבר שהוקצה הן למצותו והן לאיסורו. מתרצת הגמרא:
92 באמת רבי שמעון אוסר אף בדבר שהוקצה למצוה בלבד ואפילו
93 שלא הוקצה גם לאיסור, ומה שאמר רבי יוחנן שלרבי שמעון אין
94 אסור אלא שמן שבגר הואיל והוקצה למצותו והוקצה לאיסורו, אין
95 הכוונה שכדי לאסור צריך שיהא כנר ממש דהיינו שיוקצה הן למצוה
96 והן לאיסור, אלא אפילו בדבר שהוא רק לעין שמן שפגר דהיינו
97 המוקצים למצותם בלבד כאמרין - אמר רבי יוחנן שלרבי שמעון
98 יש בו איסור מוקצה, ומה שסיים רבי יוחנן 'הואיל וכו' הוקצה
99 לאיסורו, רצונו ללמד על זמן איסור המוקצה, ולומר כך, הואיל
100 והשמן שבגר הוקצה למצותו - למצות נר שבת, אזי הוא הוקצה
101 רק לאיסורו, דהיינו רק לזמן שהנר אסור בכיבוי, שכן בנר של שבת
102 כשתם זמן האיסור, דהיינו כשהנר כבה, תמה אף מצותו, שעם כיבוי
103 נסתיימה וקיימה מצותו, ולאחר מכן מותר לטלטלו. אולם בסוכת
104 החג שהקצאת עציה ונויה היא עבור כל החג, שכן מצותה נמשכת
105 כל ימי החג, מודה רבי שמעון שאפילו שבחולו של מועד כבר תם זמן
106 איסורה, שהרי סותרים סוכה בחולו של מועד, מכל מקום היא נותרת
107 אסורה לכל ימי החג, כיון שעדיין זמן מצותה הוא.
108 מסייעת לכך הגמרא: איתמר נמי - ואף נאמר בבית המדרש
109 במפורש כפי שתורין, אמר רבי הניא בר אבא אמר רבי יוחנן, אין
110 איסור מוקצה לרבי שמעון אלא לעין שמן שפגר בשעה שהוא
111 דולק, הואיל והוקצה למצותו הוקצה לאיסורו.
112 הגמרא מבאר את באיזה אופן פירות נעשים מוקצה לרבי שמעון: אמר
113 רב יהודה אמר שמואל, אין איסור מוקצה לרבי שמעון, אלא
114 בגרוגרות וצימוקים - תאנים וענבים העומדים לייבוש, בלבד, שכן

1 מסייעת לכך הגמרא: הכי נמי מיסתברא - אף מסתבר לומר כך דרב
2 ברבי יהודה סבירא ליה, שיש איסור מוקצה, ומתוך שהוקצה לבין
3 השמשות הוקצה לכל השבת, דאמר רב, מניחין מבעוד יום נר על
4 גבי עץ דקל והנר יאשר וידלק שם בשבת, ואין חוששים שלאחר
5 שיכבה יטלנו מן האילן ונמצא משתמש במחובר לקרקע, ואין מניחין
6 נר על גבי דקל ביום טוב, שחוששים שיבוא ליטול ולהחזירו
7 מהאילן ונמצא משתמש באילן. אי אמרת בשלמא - מובן הדבר אם
8 תאמר דרב ברבי יהודה סבירא ליה, היינו דשני - שזהו שחילק רב
9 בין שבת ליום טוב, שביום טוב אסור רב להניח נר על גבי דקל, מפני
10 שכיין שמטלטלין נר ביום טוב (שהרי אף מדליקין נר ביום טוב),
11 חששו שמא יבוא ליטול מהאילן ביום טוב וישתמש במחובר, אבל
12 בשבת שאסור לטלטל את הנר שדלק בכניסת השבת בכל השבת אף
13 לאחר שיכבה, כרבי יהודה שדבר האסור בין השמשות נאסר לכל
14 השבת, מתיר רב להניחו בערב שבת על גבי דקל, ולא חשש שיבא
15 ליטלו, כיון שהוא יודע שהנר אסור משום מוקצה וימנע מלטלטלו מן
16 העץ. אלא אי אמרת שרב ברבי שמעון סבירא ליה, שדבר האסור
17 בבין השמשות אינו נאסר לכל השבת, וממילא לאחר שיכבה הנר
18 יהא מותר לטלטלו, מדוע חילק רב בין שבת ליום טוב, מה לי שבת
19 ומה לי יום טוב, הלא בשניהם אין הנר אסור בטלטול לאחר כבוי,
20 וכשם שאסר להניח נר על דקל ביום טוב מחשש שיטלנו, כן יש לחוש
21 ולאסור בשבת.
22 הגמרא מקשה על האמור שרב סבר כרבי יהודה. מקשה הגמרא: וכי
23 רב ברבי יהודה סבירא ליה, והא בעו מיניה דרב - והרי שאלו
24 התלמידים את רב, מהו למטלטלי שרנא דהנובחה מקמי תפרי
25 בשבתא - האם מותר לטלטל את נר החנוכה שכבה ולסלקו מהחצר
26 לבית, כדי שלא ידעו החברים שהדליקו נר בחצר זו, והם הקפידו
27 שלא ידליקו, ואמר להו רב, שפיר דמי - מותר להכניסו, ואם רב
28 סובר כרבי יהודה, כיצד התיר לטלטל את נר החנוכה לאחר שכבה,
29 הלא רבי יהודה אוסר לטלטל נר שדלק בכניסת השבת.
30 מתרצת הגמרא: באמת רב סובר כרבי יהודה, אך שעת הדחק שאני
31 - שונה דין שעת הסכנה שאף רב פוסק כרבי יהודה, בשעת הדחק
32 מייל כרבי שמעון, שלא לאסור דבר שנאסר בכניסת השבת, ולכך
33 במקום סכנת חברים שהוא שעת הדחק התיר רב לסלק את הנר.
34 מביאה הגמרא ראייה שהיתר זה הינו בשעת הדחק בלבד: דהא -
35 שהרי אמרי ליה רב פתנא ורב אשי לרב על כך שהתיר לטלטל נר
36 חנוכה שכבה מפני החברים, הכי הלכתא - וכי כך ההלכה,
37 שמטלטלים נר שכבה, ואמר להו רב, כדו הוא רבי שמעון לסמוך
38 עליו בשעת הדחק, אבל שלא בשעת הדחק סבר רב כרבי יהודה.
39 ריש לקיש מסתפק האם לרבי שמעון אין מוקצה אף כשדוחה בידים:
40 בעא מיניה - שאל ריש לקיש מרבי יוחנן, חטים שריעין בפרקע
41 ועדיין לא השרישו, וביצים שנתונים תחת התרנגולת, מהו - האם
42 רבי שמעון מתיר ליטולן ולאכלן בשבת. וצודי הספק הם, האם פי
43 לית ליה - מה ששנינו שאין לו לרבי שמעון איסור מוקצה בדבר
44 הראוי לשבת, זה דווקא היכא דלא דתייה פידים - היכן שבערב
45 שבת לא עשה בידיו מעשה המראה על דעתו שלא להשתמש בדבר
46 בשבת, אבל היכא דתייה פידים - היכן שבערב שבת עשה בידיו
47 מעשה הדוחהו מלהשתמש בו בשבת, כגון שזרע החטים בקרקע, אף
48 לרבי שמעון אית ליה מוקצה. או דילמא - או שמא, לא שניא -
49 אין חילוק לרבי שמעון בין דחה בידים ללא דחה בידים, ולעולם הוא
50 אינו סובר את איסור מוקצה.
51 רבי יוחנן משיב: אמר ליה רבי יוחנן לריש לקיש, אין איסור מוקצה
52 לרבי שמעון כלל, ואפילו בדבר שנדחה בידים כגון זרעים וביצים,
53 אלא שמן שפגר בשעה שהוא דולק, שהוא אסור משום מוקצה,
54 והטעם שהחמירו בו, הואיל והוקצה מדעתו משני טעמים, הוקצה
55 למצותו - למצות הדלקת נר שבת, ואסור ליהנות לצרכיו מדבר
56 שהוקצה למצוה, והוקצה לאיסורו שאסור לכבותו בשבת.
57 מקשה הגמרא על רבי יוחנן: והאם לית ליה לרבי שמעון איסור

המשך ביאור למס' שבת ליום שבת קודש עמ' א

1 דרכם שפוצעים אותם ומעלים אותם לגג לייבשם, וזמן קצר לאחר
 2 שמעלים אותם הם מתקלקלים ושוב אינם ראויים לאכילה עד
 3 שמתייבשים, והמעלם לגג כיון שהוא יודע שתיכף להעלותם הם
 4 מתקלקלים מאכילה, הוא מסיח דעתו מלהסתפק מהן בשבת, ולפיכך
 5 הם אסורים.
 6 מקשה הגמרא: וּמִיָּדֵי אַחֲרֵינָא לֹא – וכי מיני פירות אחרים שאינם
 7 מתקלקלים לאחר נתינתם על הגג האם אינם נאסרים כשמעלם
 8 לייבשם, וְהֵתְנִיָא – והרי שנינו בברייתא, הִיָּה אוֹכֵל בְּתַאֲנִים וְהוֹתִיר
 9 מִהוּן, וְהֵעֲלָן – את הנותרות] לִגַּג כְּדִי לַעֲשׂוֹת מִהוּן גְּרוּגְרוֹת, וכן אם
 10 היה אוכל בַּעֲנָבִים וְהוֹתִיר, וְהֵעֲלָן לִגַּג לַעֲשׂוֹת מִהוּן צִימוּקִין, לֹא
 11 יֵאָכֵל מִהוּן בַּשַּׁבָּת, עַד שְׁזִימּוֹן – אלא אם כן חשב בערב שבת לאכול
 12 מהן בשבת, וְכֵן אֵתָּה אוֹמֵר פֶּאֶרְסֶקִין וְחֲבוּשִׁין וּבִשְׂאֵר כֹּל מִיְּמֵי
 13 פִּירוֹת שֶׁהֵעֵלַם לִגַּג לִיִּבְשָׁם, שאפילו שאינם נפסלים מאכילה כשהם
 14 על הגג, מכל מקום כיון שהעלם לגג לייבשן הסיח דעתו מלאכול
 15 מהם עד שיתייבשו, ואסור ליטול מהם בשבת.
 16 הגמרא רוצה להוכיח שהברייתא היא דברי רבי שמעון. מבררת
 17 הגמרא: מִנֵּי – מי התנא ששנה את הברייתא, אֵילִימָא – אם תרצה
 18 לומר רַבִּי יְהוּדָה הוא, זה לא יתכן, שהלא וְמָה הֵיכָא – היכן דִּלָּא
 19 דְּתִיבָּה בְּיָדֵים – שלא נתן את הפרי על הגג לייבשו שדוחהו בידיו,
 20 אלא רק הכניסו לאוצר לשמרו, אֵית לֵיהּ לְרַבִּי יְהוּדָה (להלן קכו)
 21 שהוא מוֹקְצָה, הֵיכָא דְּתִיבָּה בְּיָדֵים, לֹא כֹל שֶׁבֶן שִׂיאֶסֶר בְּטַלְטוּל,
 22 ואם רבי יהודה שנאה לברייתא, מדוע שנה זאת רק בנותן על הגג

23 דהיינו דיחוי בידים, הלא לשיטתו אפילו נתנם באוצר אסורים. אֵלָא
 24 לֹא – ודאי מוכח שהברייתא, דברי רַבִּי שְׁמַעוֹן הִיא, ושנינו בה
 25 בפירוש שאף פירות שאינם מתקלקלים בגג, נעשים מוקצה כשמעלם
 26 לגג, וקשה לשמואל שאמר שאין מוקצה לרבי שמעון אלא גרוגרות
 27 וצימוקים שמתקלקלים.
 28 מיישבת הגמרא: לְעוֹלָם – באמת רַבִּי יְהוּדָה שנה את הברייתא,
 29 ואכן לשיטתו אף נתינתם לאוצר בלבד אוסרת, וְמָה שֶׁשָּׁנָה אֵת
 30 הַאיסור באופן שנתן את הפירות על הגג, משום ש'אוֹכֵל' אֲצִמְרִיבָא
 31 לֵיהּ – להשמיענו חידוש בכך שהוא היה הולך ואוכל, שאפילו
 32 שבשעה שהעלם לגג היה הולך ואוכל מהם, מכל מקום הם נעשים
 33 מוקצה, שלולא הברייתא סְלֵקָא דְּעֵתָךְ אֲמִינָא – היה עולה בדעתך
 34 לומר, שפִּינּוֹן דְּקֶאָכֵיל וְאִזֵּיל – שהוא הולך ואוכל מהפירות, מוכח
 35 שברעתו לאכול מהם כל שעה, ולפיכך אפילו בהעלם לגג לִיבְעֵי
 36 –[ויצרכו] הַזְּמָנָה, ויהיו מותרים כל שעה שירצה, קָא מְשַׁמַּע לָן –
 37 משמיעה לנו הברייתא שפִּינּוֹן דְּהֵעֲלָן לִגַּג, אֲסוּחֵי אֲסוּחֵי לְדַעֲתֵיהּ
 38 מִיְּנִיחוּ – הסיח דעתו מהם וצריך הזמנה כדי לאוכלם, אבל
 39 במכניסם לאוצר אם קודם נתינתם היה הולך ואוכל מהם, אף לרבי
 40 יהודה אין הם מוקצה. אולם רבי שמעון חולק על ברייתא זו של רבי
 41 יהודה, ואינו אוסר אלא בפירות המתקלקלים בלבד.
 42 הגמרא דנה במיני פירות שמתקלקלים מה הדין לרבי שמעון: בְּעָא
 43 מִיְּנִיָּה – שאל רַבִּי שְׁמַעוֹן בַּר רַבִּי מַרְבִּי,

58 יוֹהָנָן, קִינָה ו-קן] שֶׁל תְּרַנְנוּלוֹת מְהוּ לְמַלְטוּלֵי בִשְׁבֵת – האם מותר
 59 לטלטלו בשבת לצורך גופו ומקומו, וְאָמַר [ו-השיב] לִיָּה רבי יוחנן
 60 לאורו סבא, פְּלוּם עֲשׂוּי הֵקן לאיזה שימוש היתר, הלא אינו עשוי
 61 אֶלָּא לְשִׁימוֹשׁ תְּרַנְנוּלוֹת בלבד, והגמרא כעת סברה שכונת רבי יוחנן
 62 לומר, שכיון שאין הֵקן מיוחד אלא לצורך איסור, דינו ככלי שמוחזק
 63 למלאכת איסור בלבד שאסור לטלטלו אף לצורך גופו ומקומו. ולכך
 64 הוכיחה מדבריו שהוא סובר כרבי יהודה שיש מוקצה, וקשה על רבה
 65 בר בר חנה שאמר, שרבי יוחנן פסק כרבי שמעון שאין מוקצה.
 66 מתרצת הגמרא: יתכן שרבי יוחנן סובר כרבי שמעון, שאין כוונת רבי
 67 יוחנן לאסור קן שאין בו דבר ומשום שהוא מיוחד למלאכת איסור,
 68 אלא הֵקָא בְּמֵאֵי עֲקָרִין – תשובת רבי יוחנן שאסר לטלטל קן
 69 נאמרה דווקא בקן דְּאִיתֵי בֵּיהּ – שמונה בו אֶפְרוּחֵי מַת שאינו ראוי
 70 לא לאכילת אדם ולא לאכילת כלבים, שאף רבי שמעון אוסר
 71 לטלטלו, ואיסור טלטול הֵקן אינו מחמת עצמו אלא מחמת האפרוח
 72 המת שבו, אולם כשאין בקן אפרוח מת יסבור רבי יוחנן שמוותר
 73 לטלטלו, וכרבי שמעון.
 74 הגמרא מקשה על מה שמתבאר בתירוץ הגמרא שרבי שמעון מודה
 75 לאסור בקן שיש בו אפרוח מת. מקשה הגמרא: הִנִּיחָא – תירוץ זה
 76 יהא מובן לשיטת מֵר בֵּר אֶמִּימֵר מְשָׁמִיָּה (דרב) [דְּרַבְנָא] דְּאָמַר (ביצה
 77 ב). מוֹדָה הִיָּה רַבִּי שְׁמַעוֹן בְּכַעֲלֵי חַיִּים שְׁהִי בְּרִיאִים בערב שבת
 78 וּמְתוֹ בַּשַּׁבָּת, שְׁאִסְרוּן לחתכם לכלבים, שלשיטתו, אכן ניתן
 79 להעמיד את דברי רבי יוחנן שאסר לטלטל קן אף לדעת רבי שמעון,
 80 ובאופן שיש בו אפרוח שהיה בריא בערב שבת, ומת בשבת. אֶלָּא
 81 לְמַר בְּרִיָּה [בנו] דְּרַב יוֹסֵף מְשָׁמִיָּה דְּרַבְנָא דְּאָמַר, חֲלוּק הִיָּה רַבִּי
 82 שְׁמַעוֹן על חכמים [אֶפְלוּ] בְּכַעֲלֵי חַיִּים בְּרִיאִים שְׁמַתוּ, וסבר שְׁהֵן
 83 מוֹתְרֵין, מֵאֵי אֵיכָא לְמִימֵר, הרי לרבי שמעון האפרוח המת שבקן
 84 אינו אוסרו כיון שהוא ראוי לכלבים, וכיצד אם כן אמר רבה בר בר
 85 חנה שרבי יוחנן פסק כרבי שמעון, הלא הוא אוסר לטלטל קן, ושלא
 86 כרבי שמעון.
 87 כדי לתרץ קושיא זו הגמרא מבארת את תשובתו של רבי יוחנן באופן
 88 שונה. מתרצת הגמרא: הֵקָא בְּמֵאֵי עֲקָרִין – הֵקן אותו אסר רבי
 89 יוחנן לטלטל, הוא דווקא בְּרִאִיתֵי בֵּיהּ – כשמונחת בו בִּיצָה שנולדה
 90 היום, שאף רבי שמעון אוסר 'נולד', אולם קן ללא ביצה מותר
 91 לטלטלו, וכרבי שמעון שאינו סובר לאסור משום מוקצה.
 92 הגמרא דוחה את התירוץ. מקשה הגמרא: וְהָאָמַר רַב נְחֻמִּי (ביצה ב),
 93 מֵאֵן דְּאִיתֵי לִיָּה מוֹקְצָה אִיתֵי לִיָּה נוֹלַד – הסובר שיש איסור מוקצה
 94 סובר אף שיש איסור נולד, דְּלִיתֵי לִיָּה מוֹקְצָה לִיתֵי לִיָּה נוֹלַד –
 95 והסובר שאין איסור מוקצה סובר שאף אין איסור נולד, נמצא שלרבי
 96 שמעון סובר שאין איסור מוקצה אף איסור נולד אין, ואם כן אף קן
 97 שיש בו ביצה שנולדה היום יותר לרבי שמעון לטלטלו, ומדוע אסר
 98 רבי יוחנן, אם לא מפני שסבר כרבי יהודה.
 99 מיישבת הגמרא: רבי יוחנן אסר לטלטל קן רק באופן דְּאִיתֵי בֵּיהּ –
 100 שיש בו בקן מערב שבת בִּיצָת אֶפְרוּחֵי – ביצה שבתוכה אפרוח, שאף
 101 לרבי שמעון היא אסורה כיון שהיא אינה ראויה כלל. לאדם אינה
 102 ראויה, משום האפרוח שבה, ולכלבים אינה ראויה, כיון שאין
 103 הכלבים אוכלים אותה מפני הקליפה, ולפי שביצה זו אסורה אף הֵקן
 104 שתחתיה נאסר מחמתה כל זמן שהיא בתוכו, ועל כך אמר רבי יוחנן
 105 לאורו סבא שאין מטלטלים קן.
 106 עד כאן ביארה הגמרא כדעת הסובר שרבי יוחנן פסק כרבי שמעון,
 107 כעת מביאה הגמרא דעה שרבי יוחנן פסק כרבי יהודה: בִּי אֶתְנָא –
 108 כשבא רַב יֶצְחָק בְּרַבִּי יוֹסֵף מארץ ישראל לבבל, אָמַר, נחלקו
 109 אמוראי ארץ ישראל כמי ההלכה בדיני מוקצה, רַבִּי יוֹהָנָן אָמַר,
 110 הִלְכָה בְּרַבִּי יְהוּדָה, וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לׁוֹי אָמַר, הִלְכָה בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן.
 111 אָמַר רַב יוֹסֵף, עתה שבא רב יצחק ברבי יוסף ואמר שרבי יוחנן פסק
 112 כרבי יהודה ולא כרבי שמעון, מובן שהיינו דְּאָמַר רַבִּי בֵּר בֵּר חֲנָה
 113 אָמַר רַבִּי יוֹהָנָן, אָמְרוּ הִלְכָה בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן, כלומר, שרבי יוחנן אמר
 114 שיש שְׁאָמְרוּ שההלכה כרבי שמעון, וְאִמְנַם לִיָּה – לרבי יוחנן עצמו

1 פְּצִיעֵילִי תְּמַרָּה – תמרים שאינם מתבשלים על האילן לעולם
 2 ולוקטים אותם ומניחים אותם בסלים העשויים מעלי לולב ושם הם
 3 מבשילים מעצמם לגמרי, ועד שמתבשלים הם אינם ראויים לאכילה
 4 אלא על ידי הדחקה, לְשִׁיטַת רַבִּי שְׁמַעוֹן מְהוּ – מה ההלכה, האם
 5 אסור לאוכלם כיון שכעת הם אינם ראויים כל כך לאכילה, והם
 6 נאסרים בגרוגרות וצימוקים, או שמא כיון שהוא לא דחה אותם
 7 בידיים, שהרי נתינתם בסלים לא מקלקלת אותם, אין הוא מסיח דעתו
 8 מהם, ומותר לאוכלם.
 9 אָמַר לִיָּה רַבִּי לְרַבִּי שְׁמַעוֹן בְּנוֹ, אֵין מוֹקְצָה לְרַבִּי שְׁמַעוֹן אֶלָּא
 10 גְּרוּגְרוֹת וְצִימוּקִין בְּלֶבֶד, שיש בהם שתי סיבות לאיסור, א. שדחאם
 11 בידיים. ב. שכעת הם אינם ראויים לאכילה, אבל פצעילי תמרה שלא
 12 נדחו בידיים, אפילו שאין הם ראויים לאכילה אינם מוקצה.
 13 מכך שרבי שמעון ברבי שאל מאביו רבי, מה דעת רבי שמעון
 14 בפצעילי תמרה, סברה הגמרא שרבי שמעון ברבי שמע מאביו
 15 שסובר במוקצה כרבי שמעון, ועל כך מקשה הגמרא: וְרַבִּי לִיתֵי לִיָּה
 16 – האם לשיטת רבי אין איסור מוֹקְצָה, וְהִתְנַן – והרי שנינו במשנה
 17 (ביצה מ), אֵין מְשָׁקִין וְשׁוֹמְטִין בִּיּוֹם טוֹב אֶת הַבְּהֵמוֹת הַמְדַבְּרִיּוֹת –
 18 הנמצאות במדבר, כיון שהסיח דעתו מהן מערב יום טוב. אֶבְל מְשָׁקִין
 19 וְשׁוֹמְטִין אֶת הַבְּהֵמוֹת הַפְּיִיטוֹת – הנמצאות בבית, שמערב יום טוב
 20 בדעתו לאכול מהם.
 21 וְתִנְיָא בְּבֵרֵיתָא דְּבֵאָר מִשְׁנָה זו, אֵלוּ הֵן הַבְּהֵמוֹת הַמְדַבְּרִיּוֹת, כֹּל
 22 שֶׁדְּרַכְנָן שְׁהֵן יוֹצְאוֹת בְּפִסְחָה לְמַדְבַּר, וְשׁוֹהוֹת שֶׁם כֹּל יְמֵי הַקִּיץ,
 23 וְנִבְנָסוֹת לִישׁוּב בְּרַבִּיעָה – בחדוש חשוון כשמתחילים הגשמים,
 24 ואלו הן בהמות פְּיִיטוֹת, כֹּל שֶׁדְּרַכְנָן שְׁהֵן יוֹצְאוֹת בִּיּוֹם וְרוּעוֹת הוּיָן
 25 לְתַחֲנוּם, וְלַעֲרַב כְּאוֹת וְלָנוֹת פְּתוּף הַתַּחֲנוּם. רַבִּי אֹמְרֵי, אֵלוּ וְאֵלוּ
 26 – בין השבות ליישוב כל ערב ובין השבות רק בימות הגשמים, כיון
 27 שלעתים הם נכנסות ליישוב פְּיִיטוֹת הֵן, ומותר לשחטן ביום טוב,
 28 שכן אינו מסיח דעתו מהן, וְאֵלוּ הֵן הַמְדַבְּרִיּוֹת שֶׁשְׁנִינוּ שֶׁאִסוּר לְשַׁחֲטָן
 29 בִּיּוֹם טוֹב, כֹּל שְׁרוּעוֹת בְּאֶפְרָה – באחו, וְאֵין נִבְנָסוֹת לִישׁוּב לֹא
 30 בִּיּוֹמֵי הַתַּחֲנוּם וְלֹא בִּיּוֹמֵי הַגְּשָׁמִים. ומצינו אם כן שלדעת רבי יש
 31 איסור מוקצה.
 32 מתרצת הגמרא: אֵיכָעִית אֵימָא – אם תרצה תוכל ליישב, דְּהִנֵּי נִמְי
 33 – אף המדבריות הללו, כיון שדחאן בידיים ששילחן לרעות באפר ויש
 34 טורח גדול לילך ולהביאם משם, בְּגְרוּגְרוֹת וְצִימוּקִין דְּמִיָּין – דינם
 35 דומה לגרוגרות וצימוקים שאף הם דחויים בידיים, ואף לרבי שמעון
 36 אינם ניטלים.
 37 תירוץ נוסף: וְאֵי פְּעִית אֵימָא – ואם תרצה תוכל לתרץ, שרבי שמעון
 38 בר רבי ששאל מרבי מה סובר רבי שמעון בפצעילי תמרה, אין זה
 39 מפני שסובר כמותו, אלא רק לְדַבְּרֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן קְאָמַר לִיָּה –
 40 בירר מה דעת רבי שמעון בפצעילי תמרה, וְאֵלֶם לִיָּה לֹא סְבִירָא
 41 לִיָּה – רבי עצמו אינו סובר כרבי שמעון, אלא סובר שיש מוקצה וכפי
 42 ששנינו בבבביתא.
 43 תירוץ שלישי: וְאֵיכָעִית אֵימָא, מה ששנינו בבבביתא שאף רבי אוסר
 44 לשחוט בהמות מדבריות, אין זה שהוא סובר כך, אלא לְדַבְּרֵיהֶם
 45 דְּרַבְנָן קְאָמַר לְהוֹן, וכך אמר להם רבי לחכמים, לְדִידֵי לִיתֵי לִי
 46 מוֹקְצָה כֹּל – לשיטתי אין כלל איסור מוקצה שכן אני סובר כרבי
 47 שמעון, ולפיכך ודאי שאף המדבריות נשחטות ביום טוב, אלא
 48 לְדַבְּכֵי – לשיטתכם, שיש איסור מוקצה, אֹדְרוּ לִי מִיָּת דְּהִיכָא –
 49 תודו לי שלכל הפחות היכן דִּיּוֹצְאוֹת בְּפִסְחָה וְנִבְנָסוֹת בְּרַבִּיעָה,
 50 דְּבִיּוֹמֵי נִינְהוּ – שנחשבות ביתיות, ואף לשיטתכם היא מותר
 51 לשחטם. וְרַבְנָן אָמְרוּ [ו-השיבו] לִיָּה לְרַבִּי, לֹא, אלא אף אלו
 52 מְדַבְּרִיּוֹת נִינְהוּ, ואינן נשחטות.
 53 הגמרא מבררת כמי פסק רבי יוחנן בהלכות מוקצה: אָמַר רַבִּי בֵּר
 54 בֵּר חֲנָה אָמַר רַבִּי יוֹהָנָן, אָמְרוּ בְּנֵי הִישִׁיבָה, הִלְכָה בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן
 55 שאין מוקצה. תממה הגמרא: וְמִי אָמַר רַבִּי יוֹהָנָן חֲכִי – וכי האם
 56 אמר רבי יוחנן כך, וְהָא בְּעָא מִינֵיהּ – והרי שאלו תְּהוּא סְבָא [וזקן]
 57 קְרוּיָא, וְאָמְרֵי לָהּ – ויש שאמר שהשואל היה סבא קְרוּיָא, מְרַבִּי

24 לְמַלְמְלָהּ. וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר, אֲנִי אֵין לָנוּ – איננו סוברים כאף דעה
 25 המתירה לטלטל כלי המיוחד להדלקה בשבת, אֲלֵא בְּנֵר בַּלְבַּד,
 26 כְּשִׁיטַת רַבִּי שְׁמַעוֹן שֶׁמֵתִיר לטלטל נר, אֲבָל מְנוֹרָה, אף רבי שמעון
 27 מודה שְׁבִין נִיפְלָהּ [–הניטלת] בְּיַד אַחַת, בֵּין נִיפְלָה בְּשֵׁתֵי יָדָיו,
 28 אֲסוּר לְמַלְמְלָהּ. ולפיכך, עד שבא רב יצחק ברבי יוסף לא הבין רב
 29 יוסף ממעשה זה מאומה, שכן אף רבי שמעון מודה במנורה שאסור
 30 לטלטלה.
 31 אמנם כששמע רב יוסף מרב יצחק שרבי יוחנן סובר כרבי יהודה, הבין
 32 שכוונתו של רבי יוחנן בדבריו 'אנו אין לנו' וכו' היתה, שאינו סובר
 33 כרבי שמעון באף אחד מההיתרים שהתיר, אלא כהיתרו לטלטל נר
 34 ישן שלא הדליקו בו באותו שבת, שבו הוא סובר כרבי שמעון שאין
 35 חוששים למוקצה מחמת מיאוס.
 36 הגמרא מבארת מהו הטעם שהחמירו במנורה. מבררת הגמרא:
 37 וְיַעֲמֵא מְאִי – ומהו הטעם שיש לאסור במנורה יותר מבשאר
 38 מוקצה. מבארת הגמרא: רַבָּה וְרַב יוֹסֵף דְאָמְרֵי תְרוּוִיחֵיהּ – ביארו
 39 שניהם, הוֹאִיל וְאָדָם קוֹבֵעַ לָהּ [למנורה] מְקוֹם לְהַנִּיחָהּ וְאִינוּ מְזִיזָה
 40 משם, לפיכך הרי היא מוקצית מלטלטלה.
 41 אביי מקשה על הביאור של רבה ורב יוסף: אָמַר לִיָּה אֲבִי לְרַב יוֹסֵף,
 42 וְהָרִי בִּילַת חֲתָנִים – מיטה שמאהילים עליה ביריעת בד גדולה,
 43 שפורסים אותה על מוט השוכב על שני מוטות זקופים משני ראשי
 44 מיטה, והיריעה מאהילה על כל המיטה כצורת אהל שבגגו הוא צר,
 45 וכלפי מטה הוא מרחיב ומשפע עד למיטה, דְאָדָם קוֹבֵעַ לוֹ מְקוֹם,
 46 וְאָמַר שְׁמוּאֵל מְשוּם רַבִּי חֵיָא, בִּילַת חֲתָנִים,

1 לֵא סְבִירָא לִיָּה – אינו סובר כאותם שאמרו כך, אלא סובר כרבי
 2 יהודה.
 3 אביי מקשה לרב יוסף מדוע עד עתה לא ידע את דעת רבי יוחנן
 4 ממעשה שהיה: אָמַר לִיָּה אֲבִי לְרַב יוֹסֵף, וְאֵת לֵא תְסַבְרָא – וכי
 5 לפני שבא רב יצחק ברבי יוסף לא ידעת דְרַבִּי יוֹחָנָן סוֹבֵר כְּרַבִּי
 6 יְהוּדָה באיסורי מוקצה, הָא – הרי רַבִּי אָבָא וְרַבִּי אִסִּי אִיקְלְעוּ –
 7 נודמנו לְבִי – לבית רַבִּי אָבָא דְמֵן [–ממקום ששמו] חִיפָא, וְנִפְל
 8 מְנֶרְתָא עַל גְּלִימִיָּה דְרַבִּי אִסִּי – ונפלה מנורה שהדליקו בה בכניסת
 9 השבת וכבתה, על בגדו של רב אסי, וְלֵא טִילְמְלָהּ, וּמְאִי טַעֲמָא –
 10 ומפני מה לא טלטלה, לָאו – האם לא מְשוּם דְרַבִּי אִסִּי תְלַמִּידִיה
 11 דְרַבִּי יוֹחָנָן הָוָה – שרב אסי תלמידו של רבי יוחנן ומסתמא סבר
 12 כמותו, וְרַבִּי יוֹחָנָן כְּרַבִּי יְהוּדָה סְבִירָא לִיָּה, דְאֵית לִיָּה – שהוא
 13 סובר שיש איסור מוֹקְצָה במנורה שהדליקו בה בכניסת השבת, וכבר
 14 ממעשה זה היה לך לידע שרבי יוחנן סובר כרבי יהודה.
 15 רב יוסף מבחיר מדוע ממעשה זה לא ניתן לדעת את שיטתו של רבי
 16 יוחנן: אָמַר לִיָּה רב יוסף לאביי, מְנֶרְתָא קְאָמְרַת – האם מהמעשה
 17 שהיה במנורה אתה סבור שניתן להוכיח שרבי יוחנן סובר כרבי
 18 יהודה, הלא מְנֶרְתָא שְׂאֵנִי – דיני מנורה שונים וחמורים משאר
 19 איסורי מוקצה ואף רבי שמעון מודה לאסור בה. הגמרא מוכיחה
 20 שאכן לרבי יוחנן דיני מוקצה שבמנורה חמורים משאר מוקצה:
 21 דְאָמַר רַבִּי אַחָא כֵר חֲנִינָא אָמַר רַבִּי אִסִּי, הוֹרָה רִישׁ לְקִישׁ בְּצִידוֹ,
 22 מְנוֹרָה הַנִּיפְלָת בְּיַד אַחַת, דְהֵינּוּ מְנוֹרָה קִטְנָה, מוֹתֵר לְמַלְמְלָהּ
 23 בשבת, ומנורה הניטלת בְּשֵׁתֵי יָדָיו, דְהֵינּוּ מְנוֹרָה גְדוּלָה, אֲסוּר